

Lukutaidon kokeen arvostelukriteerit syksyn 2026 tutkinnosta alkaen

Pisteet	Sisältö	Erittely	Päätelmät ja tulkinta (painotettu kriteeri)	Kokonaiskuva lukutaidosta
36 p:n tehtävä 36 p. 24 p:n tehtävä 24 p.	Vastaus täyttää erinomaisesti tehtävänannon ja kattaa keskeiset hyvän vastauksen piirteiden ainekset. Havainnot ovat kauttaaltaan monipuolisia, täsmällisiä ja osuvia.	Kokelas osoittaa osaavansa eritellä ja arvioida tekstin sisältöjä ja keinoja, ymmärtää sävyjä ja tekstin eri merkitystasoja. Vastaukseen on valittu tehtävän kannalta osuvat käsitteet, ja niitä on käytetty asiantuntevasti ja luontevasti. Erittely on selkeä, ja havainnot on ryhmitelty asiantuntevasti.	Kokelas tekee oivaltavia päätelmiä ja perustelee ne vakuuttavasti tekstihavaintojen avulla. Hän esittää ehyen ja perustellun kokonaistulkinnan lukemastaan tekstistä. Tulkinta nousee sopivalle abstraktiotasolle, ja se on liitetty pätevästi tekstilajiin ja tekstin tilanne- ja kulttuurikontekstiin. Omat päätelmät ja tulkinnat erottuvat havainnoista selkeästi.	Erinomainen Vastaus osoittaa erinomaista kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon hallintaa.
36 p:n tehtävä 30 p. 24 p:n tehtävä 20 p.	Vastaus täyttää erittäin hyvin tehtävänannon ja sisältää keskeiset hyvän vastauksen piirteiden ainekset. Havainnot ovat osuvia aineistossa rakentuvien merkitysten ja tekstilajin kannalta.	Kokelas kiinnittää huomiota tekstin eri merkitystasoihin ja erittelee myös tekstin sävyjä tai tyyliä. Vastaukseen on valittu tehtävän kannalta toimivia käsitteitä, ja niitä on käytetty asianmukaisesti. Erittely on johdonmukainen, ja havainnot on ryhmitelty selkeästi.	Kokelas tekee uskottavia päätelmiä ja perustelee ne tarkoituksenmukaisesti tekstihavaintojen avulla. Hän esittää ehyen ja uskottavan tulkinnan lukemastaan tekstistä. Tulkinta nousee sopivalle abstraktiotasolle, ja siinä on otettu huomioon tekstilajipiirteet ja tekstin tilanne- ja kulttuurikonteksti. Omat päätelmät ja tulkinnat erottuvat havainnoista selkeästi.	Erittäin hyvä Vastaus osoittaa erittäin hyvää erittelevän lukutaidon sekä hyvää kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon hallintaa.
36 p:n tehtävä 24 p. 24 p:n tehtävä	Vastaus täyttää hyvin tehtävänannon ja sisältää hyvän vastauksen piirteiden keskeisiä aineksia. Kokelas tekee tehtävän kannalta olennaisia havaintoja, suhteuttaa ne luettavan tekstin tekstilajiin ja tunnistaa sävyjä ja	Vastauksessa on havaittavissa pyrkimystä abstraktiotasoltaan sopivaan erittelyyn. Tehtävään sopivia käsitteitä on käytetty pääosin asianmukaisesti. Havaintoja on ryhmitelty, ja pää- ja sivuasiat erottuvat toisistaan.	Kokelas tekee päätelmiä ja yhdistää ne tekstihavaintoihin. Hän esittää perustellun tulkinnan lukemastaan tekstistä. Tulkinnassa on pyritty tuomaan esiin tekstin sisällön, muodon ja tavoitteiden välisiä suhteita ja liittämään tulkinta	Hyvä Vastaus osoittaa hyvää erittelevän lukutaidon hallintaa, ja siinä on jonkin verran piirteitä myös kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon hallinnasta.

16 p.	tyylejä. Havaintojen yhteys tekstin merkityksiin käy ilmi.		tekstilajipiirteisiin. Omat päätelmät ja tulkinnat nousevat riittävästi esiin.	
36 p:n tehtävä 18 p.	Vastaus täyttää tyydyttävästi tehtävänannon ja sisältää osan hyvän vastauksen piirteiden aineksista. Kokelas osoittaa ymmärtävänsä tekstin pääsisällön ja suhteuttaa havaintojaan tekstin tavoitteeseen ja jossain määrin myös tekstilajiin. Sisältö voi olla suppea tai painottua osittain epäolennaisiin asioihin.	Erittelyssä voi olla mukana paikoitellen yksipuolisia tai irrallisia havaintoja. Tehtävään sopivia käsitteitä on pyritty käyttämään tekstin erittelyssä, mutta niiden valinnassa tai käytössä voi olla puutteita. Havaintoja on pyritty ryhmittelemään.	Kokelas tekee päätelmiä, mutta niiden yhteys tekstihavaintoihin voi olla osittain puutteellinen tai hämärä. Lukutapa on enimmäkseen pinnallinen, ja syvempien merkitysten tulkintoja on vähän. Päätelmät ja tulkinnat ovat pääosin uskottavia, mutta ylimalkaisesti perusteltuja. Joitakin merkkejä tulkinnan kytkemisestä tekstin tavoitteeseen tai kohderyhmään on havaittavissa. Omat päätelmät ja tulkinnat nousevat esiin mutta voivat olla pinnallisia.	Tyydyttävä Vastaus osoittaa tyydyttävää erittelevän lukutaidon hallintaa.
24 p:n tehtävä 12 p.				
36 p:n tehtävä 12 p.	Vastaus täyttää tehtävänannon osittain ja sisältää muutamia hyvän vastauksen piirteiden aineksia. Vastauksen fokus on epäselvä tai väärä. Kokelas ymmärtää tekstin pääsisällön, mutta puutteellisesti. Sisältö on suppea tai toistaa enimmäkseen aineistoa. Vastauksessa voi myös olla yksittäisiä virheitä.	Erittelyyn valitut havainnot ovat sattumanvaraisia ja usein epäolennaisia. Vastaus liikkuu pääosin konkreettisella tasolla. Tehtävään sopivia käsitteitä on pyritty käyttämään, mutta niitä on käytetty mekaanisesti ja paikoin virheellisestikin. Havaintojen ryhmittely on puutteellista, eivätkä pää- ja sivuasiat erotu toisistaan. Vastaus on paikoin vaikeaselkoinen ja epäyhtenäinen.	Päätelmiä on vähän, ne ovat heikosti perusteltuja tai eivät yhdisty tekstihavaintoihin. Lukutapa on pinnallinen ja vastaus liikkuu pääosin konkreettisella tasolla. Osa päätelmistä ja tulkinnoista voi perustua väärinymmärryksiin eikä niitä juurikaan ole suhteutettu aineiston tavoitteeseen tai kohderyhmään. Omat päätelmät ja tulkinnat jäävät vastauksessa sivuosaan tai ovat pääosin epäuskottavia.	Välttävä Vastaus osoittaa välttävää erittelevän lukutaidon hallintaa.
24 p:n tehtävä 8 p.				
36 p:n tehtävä 6 p.	Vastauksen yhteys tehtävänantoon on havaittavissa, mutta yhteys hyvän vastauksen piirteisiin on	Vastauksessa on muutama havainto, mutta ne ovat epäolennaisia tai virheellisiä.	Päätelmät puuttuvat tai ne ovat virheellisiä tai perustelemattomia. Lukutapa on pinnallinen ja	Heikko

24 p:n tehtävä 4 p.	heikko. Tekstin ymmärtämisessä on selviä puutteita. Lukutapa on pinnallinen, eikä sitä ole suhteutettu aineiston tekstilajiin tai tavoitteeseen. Vastaus on erittäin suppea tai aineistoa selostava.	Vastauksessa voi olla mainittu jokin tehtävään liittyvä yksittäinen käsite, mutta sitä on käytetty väärin tai epätarkoituksenmukaisesti. Havaintoja ei ole ryhmitelty, vastaus on sekava ja jäsentymätön.	vastauksessa voi olla useita väärinymmärryksiä. Päätelmät liikkuvat konkreettisella tasolla. Tulkintoja ei juuri esitetä, tai ne ovat epäuskottavia. Lukutapaa ei ole suhteutettu aineiston tekstilajiin. Omat päätelmät ja tulkinnat eivät tule selkeästi esille.	Vastaus osoittaa heikkoa erittelevän lukutaidon hallintaa.
0 p.	Vastauksella ei ole yhteyttä tehtävänantoon tai yhteys on erittäin heikko. Sisältöaineokset eivät ole tehtävänannon eivätkä hyvän vastauksen piirteiden mukaisia, tai vastaus on erittäin suppea tai painottuu kokonaan epäolennaisuuksiin. Tekstin ymmärtämisessä on selviä puutteita.	Erittely on sattumanvaraista ja pintapuolista. Abstraktiotaso on matala, tehtävän kannalta tarpeellisia käsitteitä ei ole käytetty, tai niitä on käytetty väärin. Havaintoja ei ole ryhmitelty, vastaus on sekava ja vaikeaselkoinen.	Päätelmät ja tulkinnat puuttuvat tai ovat selvästi virheellisiä tai epäuskottavia. Tehtävän aineistoa ei ole ymmärretty tai se on selvästi ymmärretty kokonaan väärin.	Riittämätön Vastaus osoittaa riittämätöntä lukutaidon hallintaa.